

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KỸ THUẬT CÔNG NGHIỆP**

DƯƠNG ĐỨC MINH

**MÔ PHỎNG VÀ PHÂN TÍCH HIỆU QUẢ HỆ THỐNG TREO
CAO SU CỦA Ô TÔ TẢI HẠNG NẶNG ĐẾN
KHẢ NĂNG THÂN THIỆN MẶT ĐƯỜNG**

**LUẬN VĂN THẠC SỸ KHOA HỌC
Chuyên ngành: Kỹ thuật Cơ khí Động lực**

Thái Nguyên – 2018

LỜI CAM ĐOAN

Họ và tên: **Dương Đức Minh**

Học viên: Lớp cao học K19- Trường Đại học Kỹ thuật Công nghiệp-
Đại học Thái Nguyên.

Nơi công tác: Công ty cổ phần đăng kiểm xe cơ giới giao thông Lào
Cai - 2401D

Tên đề tài luận văn thạc sĩ: **Mô phỏng và phân tích hiệu quả hệ thống treo cao su của ô tô tải hạng nặng đến khả năng thân thiện mặt đường.**

Chuyên ngành: Kỹ thuật Cơ khí Động lực

Mã số: 60520116

Sau gần hai năm học tập, rèn luyện và nghiên cứu tại trường, em lựa chọn thực hiện đề tài luận văn tốt nghiệp: **Mô phỏng và phân tích hiệu quả hệ thống treo cao su của ô tô tải hạng nặng đến khả năng thân thiện mặt đường.**

Được sự giúp đỡ và hướng dẫn tận tình của các thầy giáo PGS.TS. Lê Văn Quỳnh, ThS. Lê Xuân Long, ThS. Bùi Văn Cường và sự nỗ lực của bản thân, đề tài đã được hoàn thành đáp được nội dung đề tài thạc sĩ kỹ thuật cơ khí động lực.

Em xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của cá nhân em. Các số liệu, kết quả có trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ một công trình nào khác trừ công bố của chính tác giả.

Thái Nguyên, ngày..... tháng..... năm 2018

HỌC VIÊN

Dương Đức Minh

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian học tập nghiên cứu làm đề tài luận văn thạc sĩ, em đã tiếp nhận được sự truyền đạt trao đổi phương pháp tư duy, lý luận của quý thầy cô trong Nhà trường, sự quan tâm giúp đỡ tận tình của tập thể giảng viên Nhà trường, khoa Kỹ thuật Ô tô & MĐL, quý thầy cô giáo trường Đại học Kỹ thuật Công nghiệp –Đại học Thái Nguyên, gia đình và các đồng nghiệp.

Em xin chân thành cảm ơn đến Ban giám hiệu Nhà trường, Tổ đào tạo Sau đại học -Phòng đào tạo, quý thầy cô giáo tham gia giảng dạy đã tận tình hướng dẫn tạo điều kiện để em hoàn thành luận văn này.

Em cũng xin bày tỏ biết ơn sâu sắc đến các thầy giáo PGS.TS. Lê Văn Quỳnh, ThS. Lê Xuân Long, ThS. Bùi Văn Cường và tập thể cán bộ giảng viên khoa Kỹ thuật Ô tô & MĐL, hội đồng bảo vệ đề cương đã hướng dẫn cho em hoàn thành luận văn theo đúng kế hoạch và nội dung đề ra.

Trong quá trình, thời gian thực hiện mặc dù đã có nhiều cố gắng song do kiến thức và kinh nghiệm chuyên môn còn hạn chế nên chắc chắn luận văn còn nhiều thiếu sót, rất mong được sự đóng góp quý báu của quý thầy cô và các bạn đồng nghiệp tiếp tục trao đổi đóng góp giúp em để luận văn được hoàn thiện hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

HỌC VIÊN

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	iii
MỤC LỤC	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH ẢNH VÀ ĐỒ THỊ.....	vii
LỜI NÓI ĐẦU	1
CHƯƠNG 1.....	3
TỔNG QUAN VỀ ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU.....	3
1.1. Tổng quan về hệ thống treo ô tô tải	3
1.1.1 Hệ thống treo.....	3
1.1.2. Giới thiệu một số kết cấu hệ thống treo xe tải[5,6]	4
1.2. Tình hình nghiên cứu trong nước và nước ngoài.....	11
1.2.1. Tình hình nghiên cứu trong nước.....	11
1.2.2. Tình hình nghiên cứu nước ngoài	15
1.3. Các chỉ tiêu đánh giá khả năng thân thiện mặt đường quốc lộ	16
1.3.1. Chỉ số đánh giá tải trọng động bánh xe.....	16
1.3.2. Chỉ tiêu về tải trọng theo tiêu chuẩn Đức[34,35]	17
1.4. Mục tiêu, phạm vi và nội dung nghiên cứu của luận văn	18
1.4.1. Mục tiêu nghiên cứu.....	18
1.4.2. Phạm vi nghiên cứu và đối tượng nghiên cứu	19
1.4.3. Phương pháp nghiên cứu.....	19
1.4.4. Nội dung nghiên cứu.....	19
1.5. Kết luận chương.....	19
CHƯƠNG 2.....	20
XÂY DỰNG MÔ HÌNH DAO ĐỘNG XE TẢI	20
2.1. Các phương pháp xây dựng và mô phỏng dao động.....	20
2.2. Xây dựng mô hình dao động của xe tải	21
2.2.1. Các giả thiết mô hình dao động tương đương.....	21

2.2.2. Mô hình dao động xe tải hạng nặng.....	23
2.2.3. Thiết lập phương trình vi phân mô tả dao động.....	24
2.2.4. Mô hình và xác định lực của hệ thống treo.....	36
2.2.5. Phân tích và lựa chọn kích thích dao động	39
2.3. Kết luận:	46
CHƯƠNG 3 MÔ PHỎNG VÀ PHÂN TÍCH HIỆU QUẢ HỆ THỐNG TREO	
CAO SU	47
3.1. Mô phỏng	47
3.1.1. Mô phỏng dao động của ô tô.....	47
3.1.2 Chọn thông số xe mô phỏng	48
3.1.3 Mô phỏng	50
3.2. Đánh giá hiệu quả hệ thống treo cao su	53
3.2.1. Đánh giá hiệu quả hệ thống treo cao su khi xe chuyển động trên các mặt đường khác nhau	53
3.2.2. Đánh giá hiệu quả hệ thống treo cao su với vận tốc chuyển động thay đổi.....	54
3.2.3. Đánh giá hiệu quả hệ thống treo cao su với tải trọng thay đổi thay đổi	56
3.3. Kết luận	57
KẾT LUẬN VÀ NHỮNG KIẾN NGHỊ.....	58
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	60
PHỤ LỤC 1	64
CHƯƠNG TRÌNH MIÊU TẢ MÁP MÔ MẶT ĐƯỜNG QUỐC LỘ THEO	
TIÊU CHUẨN ISO 8068	64
PHỤ LỤC 2.....	66
KHỐI CHƯƠNG TRÌNH CON TRONG SIMULINK-MATLAB.....	66
PHỤ LỤC 3	72
BÀI BÁO QUỐC GIA	72

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 2.1. Các lớp mấp mô mặt đường phân loại theo tiêu chuẩn ISO 8068[15]	45
Bảng 3.1. Các thông số kỹ thuật của xe tải 3 cầu[38,39].....	48
Bảng 3.2. Thông số hệ thống treo phần tử khí.....	50

DANH MỤC CÁC HÌNH ẢNH VÀ ĐỒ THỊ

Hình 1-1. Hệ thống treo phụ thuộc loại nhíp lá.	4
Hình 1-2. Sơ đồ nguyên lý kết cấu của hệ thống treo khí nén.	7
Hình 1-3. Hệ thống treo khí nén đơn	7
Hình 1-4. Hệ thống treo khí nén kép.	8
Hình 1-5. Hệ thống treo khí nén ba cầu sau.	8
Hình 1-6. Hình dáng bề ngoài của xe tải AD250 của Trung Quốc.	9
Hình 1-7. Hệ thống treo cao su	9
Hình 1-8. Hệ thống treo kết hợp giữa khí nén và nhíp	10
Hình 1-9. Túi hơi đặt trên nhíp và chính giữa.	10
Hình 1-10. Túi hơi đặt trên nhíp và lệch qua một bên	10
Hình 1-11. Túi hơi không đặt trên nhíp.	11
Hình 2-1. Sơ đồ xây dựng mô hình và phân tích dao động phương pháp 1 ...	20
Hình 2-2. Sơ đồ xây dựng mô hình và phân tích dao động phương pháp 2 ...	21
Hình 2-3 Mô hình dao động của ô tô tải hạng nặng 3 cầu	24
Hình 2-4. Sơ đồ lực và mô men tác dụng lên cabin.	25
Hình 2-5. Sơ đồ lực và mô men tác dụng lên thân xe.	28
Hình 2-6. Sơ đồ lực và mô men tác dụng lên cầu 1	32
Hình 2-7. Sơ đồ lực và mô men tác dụng lên cầu 2	33
Hình 2-8. Sơ đồ lực và mô men tác dụng lên cầu 3	35
Hình 2-9. Mô hình hệ thống treo khí nén.	36
Hình 2-10. Mô hình hệ thống treo khí nén mới	38
Hình 2-11. Hàm điều hoà của mấp mô	40
Hình 2-12. Sơ đồ đo mấp mô mặt đường và xử lý kết quả đo[15]	41
Hình 2-13. Kết quả đo mấp mô mặt đường quốc lộ 1A đoạn đường Hà Nội - Lạng Sơn (đoạn 1)	42
Hình 2-14. Kết quả đo mấp mô mặt đường quốc lộ 1A đoạn đường Hà Nội - Lạng Sơn đã qua xử lý (đoạn 1)	42

Hình 2-15. Kết quả đo mấp mô mặt đường quốc lộ 1A đoạn đường Hà Nội - Lạng Sơn (đoạn 2).....	43
Hình 2-16. Kết quả đo mấp mô mặt đường quốc lộ 1A đoạn đường Hà Nội - Lạng Sơn đã qua xử lý (đoạn 2).....	43
Hình 2-17. Chiều cao mấp mô mặt đường theo tiêu chuẩn ISO A (mặt đường có chất lượng rất tốt)	45
Hình 2-18. Chiều cao mấp mô mặt đường theo tiêu chuẩn ISO C (mặt đường có chất lượng trung bình)	46
Hình 2-19. Chiều cao mấp mô mặt đường theo tiêu chuẩn ISO E (mặt đường có chất lượng rất xấu).....	46
Hình 3-1. Sơ đồ mô phỏng tổng thể dao động bằng Matlab-Simulink 7.04...	48
Hình 3-2. So sánh lực động của bánh xe bên trái cầu thứ 3 với 2 hệ thống treo khi xe chuyển động trên các mặt đường ISO cấp B với vận tốc $v=40$ km/h..	51
Hình 3-3. So sánh lực động của bánh xe bên trái cầu thứ 3 với 2 hệ thống treo khi xe chuyển động trên các mặt đường ISO cấp C với vận tốc $v=40$ km/h..	51
Hình 3-4. So sánh lực động của bánh xe bên trái cầu thứ 3 với 2 hệ thống treo khi xe chuyển động trên các mặt đường ISO cấp D với vận tốc $v=40$ km/h..	52
Hình 3-5. So sánh lực động của bánh xe bên trái cầu thứ 3 với 2 hệ thống treo khi xe chuyển động trên các mặt đường ISO cấp E với vận tốc $v=40$ km/h. .	52
Hình 3-6. So sánh hiệu quả hệ thống treo phần tử đàn hồi cao su và phần tử đàn hồi khí nén khi xe chuyển động trên các mặt đường khác nhau với vận tốc $v=60$ km/h	53
Hình 3-7. So sánh hiệu quả hệ thống treo phần tử đàn hồi cao su và phần tử đàn hồi khí nén khi xe chuyển động trên các mặt đường khác nhau với vận tốc $v=60$ km/h	54
Hình 3-8. So sánh hiệu quả hệ thống treo phần tử đàn hồi cao su và phần tử đàn hồi khí nén khi xe chuyển động trên mặt đường quốc lộ ISO cấp C với các vận tốc chuyển động khác nhau.....	55

- Hình 3-9. So sánh hiệu quả hệ thống treo phần tử đàn hồi cao su và phần tử đàn hồi khí nén khi xe chuyển động trên mặt đường quốc lộ ISO cấp E với các vận tốc chuyển động khác nhau..... 55
- Hình 3-10. So sánh hiệu quả hệ thống treo phần tử đàn hồi cao su và phần tử đàn hồi khí nén khi xe chuyển động với vận tốc $v=40\text{km/h}$ trên mặt đường quốc lộ ISO cấp C với các tải trọng khác nhau..... 56
- Hình 3-11. So sánh hiệu quả hệ thống treo phần tử đàn hồi cao su và phần tử đàn hồi khí nén khi xe chuyển động với vận tốc $v=60\text{km/h}$ trên mặt đường quốc lộ ISO cấp C với các tải trọng khác nhau..... 57

DANH MỤC CÁC CÁC KÝ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT

<i>Ký hiệu</i>	<i>Đơn vị</i>	<i>Thông số</i>
m_1	kg	Khối lượng không được treo cầu 1
m_3	kg	Khối lượng không được treo cầu 2
m_5	kg	Khối lượng không được treo cầu 3
m_7	kg	Khối lượng thân xe
m_{13}	kg	Khối lượng cabin
l_{ct}	m	Khoảng cách tâm hai bánh xe và tâm xe
l_{10}	m	Khoảng cách tâm cabin đến đệm cách dao động cabin theo phương x
l_{c1}	m	Khoảng cách tâm cabin đến đệm cách dao động cabin theo phương y
l_{06}	m	Khoảng cách từ đệm cách dao động sau cabin đến trọng tâm thân xe
l_{04}	m	Khoảng cách từ tâm gối đỡ cầu 2, 3 đến trọng tâm thân xe
l_{42}	m	Khoảng cách từ cầu 2,3 đến tâm gối đỡ cầu 2,3 theo phương x
l_{r1}	m	Khoảng cách từ cầu 2,3 đến tâm gối đỡ cầu 2,3 theo phương y
k_{41}	N/m	Độ cứng của HTT cầu trước
k_{51}	N/m	Độ cứng của HTT cầu thứ 2
k_{61}	N/m	Độ cứng của HTT cầu thứ 3
k_7	N/m	Độ cứng của đệm cách dao động cabin trước
k_8	N/m	Độ cứng của đệm cách dao động cabin sau
k_1	N/m	Độ cứng của lớp xe cầu 1
k_2	N/m	Độ cứng của lớp xe cầu 2